

Tatu Hietalan vastine tilapäiselle valiokunnalle 17.3.2025

Tatu Hietala (myöhemmin kuultava) sai kutsun kuultavaksi valtuuston 16.12.2024 perustaman tilapäisen valiokunnan 25.2.2025 pitämään kokoukseen. Kutsussa ei ollut mainittu kuulemisen perusteita, josta syystä kuulemiseen ei päästy ko. kokouksessa. Kuultava ja hänen kuulemistilaisuuteen mukaan ottamansa avustaja Mikko Sarajärvi (myöhemmin avustaja) poistuivat tämän vuoksi tilaisuudesta.

Kokouksen jälkeen kuultava sai kutsun uuteen 17.3.2025 pidettävään kuulemistilaisuuteen.

Julkisessa tietoverkossa kunnan sivuilla julkaistu kokousmuistio 25.2.2025 kokouksesta ei vastaa kokouksen kulkua seuraavilta osin:

- Kuultava ja avustaja olivat tilapäisen valiokunnan kokouksessa läsnä kokouksen järjestäytymisestä alkaen aina poistumiseen klo 19.14 saakka.
- Avustaja esitti, että heillä tulee olla mahdollisuus tarkistaa ja allekirjoittaa kuulemiseen liittyvä osio, mutta tilapäisen valiokunnan puheenjohtaja Anitta Jaakola ilmoitti, että se ei ole mahdollista. Asiaa ei ole merkitty kokousmuistioon.
- Asia eteni siten, että avustaja totesi kuultavan pyytäneen sähköpostilla 12.2.2025 puheenjohtaja Anitta Jaakolalta perusteita kuulemiseen, jotta kuultava avustajineen pystyisi valmistautumaan huolella kuulemistilaisuuteen. Puheenjohtaja sanoi lähettäneensä perusteet kuultavalle ja tilapäisen valiokunnan jäsenille erikseen, mutta kuultava ilmoitti tilaisuudessa, että niitä ei ole tullut hänelle. Puheenjohtaja yritti etsiä kuulemistilaisuudessa tiedostoistaan väittämänsä lähetystä löytämättä niitä. Ainakin osa tilapäisen valiokunnan jäsenistä myös totesivat, etteivät hekään ole saaneet perusteita. Tämän jälkeen puheenjohtaja totesi, että perusteet löytyy joulukuisen valtuuston pöytäkirjasta. Avustaja totesi, ettei niitä kuulu hakea, vaan ne tulee toimittaa kuultavalle. Tämän jälkeen tilapäisen valiokunnan jäsen Markus Ranua sanoi, että nythän me voimme kuitenkin kuulla. Kuultava totesi tähän, ettei hänellä ole kommentoitavaa. Avustaja totesi, että kommentoitavaa on sen jälkeen kun saadaan perusteet kuulemiselle. Kuultava vahvisti asian.
- Kuulemistilaisuudessa puheenjohtaja ilmoitti, että tilapäisen valiokunnan kokouksen pöytäkirja tulee nähtäväksi kunnan sivuille mahdollisimman pian kokouksen jälkeen. Pöytäkirjaa odotettiin, mutta kun sitä ei ilmestynyt kunnan sivuille julkiseen tietoverkkoon, niin avustaja pyysi kunnan kirjaamosta 6.3.2025 kirjallisella tietopyynnöllä pöytäkirjaa. Kunnan kirjaamosta lähetettiin ilman viestin asianmukaista allekirjoitusta tieto 13.3.2025, että kokousmuistiot löytyvät nettisivuilta.

Kokousmuistio 25.2.2025 on siis kirjoitettu näiltä edellä mainituilta osin harhaanjohtavasti.

Elämme oikeusvaltiossa ja kysymys on kuultavan oikeusturvan toteutumisesta ko. prosessissa, joten kuultava avustajineen jättää tämän vastineen kirjallisena 17.3.2025 pidettävälle tilapäisen valiokunnan kokoukselle, jotta kuultavan näkemykset hänen erottamistaan koskevaan asiaan tulevat selville. Vastine pyydetäänkin liittämään kokouksesta laadittavaan tilapäisen valiokunnan pöytäkirjaan.

17.3.2025 pidettävän kokouksen kokouskutsussa mainitaan seuraavaa:

”Valtuuston puheenjohtajan kuuleminen

Tatu Hietala ei nauti poliittisessa mielessä valtuutettujen enemmistön luottamusta valtuuston puheenjohtajan tehtävään. Hänet valittiin tuohon tehtävään valtuuston suurimman ryhmän, eli Keskustan valtuustoryhmän mandaatilla, mutta ei ole enää sen jäsen.”

Kuultava valittiin vuonna 2021 pidetyissä kuntavaaleissa valtuustoon sitoutumattomana Keskustan ehdokaslistalta. Kuultava on ollut koko valtuuston puheenjohtajakautensa ajan poliittisiin puolueisiin sitoutumaton valtuutettu, mutta hän on toiminut Keskustan valtuustoryhmässä.

Kuultava ilmoitti eroavansa Keskustan valtuustoryhmästä valtuuston kokouksessa 11.11.2024 ja samalla hän ilmoitti jatkavansa edelleen sitoutumattomana perustamassaan omassa valtuustoryhmässä. Ennen valtuuston kokousta 8.11.2024 kuultava sai Keskustan valtuustoryhmän puheenjohtaja Sirkka Illikaiselta viestin: *”Tervehdys! Olet ilmoittanut, että et ole käytettävissä Keskustan ehdokkaana tulevissa kuntavaaleissa. Kuulin myös, että olisit keräämässä nimiä jonkin toisen ryhmän ehdokaslistalle. Keskustan valtuustoryhmän puheenjohtajan roolissa kysyn, että miten koet oman roolisi Keskustan valtuustoryhmän jäsenenä nyt tämän vaalikauden loppujaksolla?”* Kuultava vastasi Keskustan valtuustoryhmän puheenjohtajalle: *”Hei, eroan keskustan valtuustoryhmästä.”* Kuultava toteaa tässä tilaisuudessa, että hän on nyt Yhteinen Kotikuntamme -yhteislistalla kuntavaaliehdokkaana, mutta 8.11.2024 hän ei ollut kerännyt vielä yhtään nimeä.

Valtuuston kokouksessa 11.11.2024 myös valtuutettu Ulla Ilvesluoto ilmoitti eroavansa Keskustan valtuustoryhmästä ja hän ilmoitti jatkavansa itsenäisenä keskustalaisena valtuutettuna perustamassaan omassa valtuustoryhmässä.

Kuntalaissa ei ole määritelty sitä, mitkä luottamushenkilön epäluottamuksen syyt tai perusteet voivat olla. Selvää on kuitenkin se, että syiden tulee olla asiallisia eivätkä ne voi perustua mielivaltaan. Erottamispäätöksessä on mainittava, mihin luottamuspula on perustunut. Luonnollisesti myös kuultavan oikeusturvan kannalta on olennaista, että hänelle ilmoitetaan asialliset erottamisen perusteet. 17.3.2025 kokouksessa perusteluksi mainitaan ”poliittisessa mielessä”, mitä ei voi pitää riittävänä perusteena erottamiselle seuraavista syistä:

- Kuultava on ollut koko puheenjohtajakautensa ajan puoluepoliittisesti sitoutumaton valtuutettu. Tehdyssä erottamisaloitteesta ja nyt esitetyissä kuulemisperusteista näkyy, että osa Keskustan valtuustoryhmän valtuutetuista, johon myös kokoomuksen ja sosiaalidemokraattien valtuustoryhmät ovat liittyneet, ovat 12 allekirjoittajan voimin lähteneet erottamismenettelyyn ilman asiallisia perusteita, eikä asiallisia perusteita

ole esitetty kuulemistilaisuudessakaan vaikka kuultava avustajineen on niitä erikseen pyytänyt.

- Samankaltaisia tapauksia on käsitelty eri oikeusasteissa. Tuoreessa tapauksessa hallinto-oikeus antoi ratkaisun asiassa, jossa toimielimen kaikki jäsenet oli erotettu kuntalain 34 §:n perusteella eli poliittisen epäluottamuksen johdosta. Hallinto-oikeus totesi, että koska aiemmin ko. kaupungissa vastaavanlaisissa loikkaustilanteissa kaupunki ei ole toiminut samalla tavalla eli aiemmin, jos joku on vaihtanut valtuustoryhmää, erottamismenettelyyn ei ole ryhdytty ja siksi valtuuston päätös erottaa toimielimen kaikki jäsenet kumottiin hallintolain 6 §:ssä säädetyn tasapuolisen kohtelun veloitteen vastaisena. Valtuusto oli siten ylittänyt harkintavaltansa.
- Kuultavan kanssa samassa valtuuston kokouksessa Keskustan valtuustoryhmästä eronneelle valtuutettu Ulla Ilvesluodolle ei ole esitetty kuultavan tavoin epäluottamusta, vaikka Ilvesluoto toimii tarkastuslautakunnan puheenjohtajana.

Hallintolain 6 §:n Hallinnon oikeusperiaatteet mukaan: *"Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia."*

Emme ole selvittäneet sitä, onko Ranualla ollut aiemmin vastaavia luottamushenkilöiden erottamistapauksia. Tiedossamme niitä ei ole. Erityisen raskauttavaa harkintavallan väärinkäyttöä on se, että samassa valtuuston kokouksessa vastaavanlaisissa tapauksissa asiaa käsitellään epätasa-arvoisesti. Katsomme, että hallintolain 6 §:n mukainen tasapuolinen kohtelu ja viranomaisen toimivallan käyttö hyväksyttäviin tarkoituksiin ei näin ollen toteudu. Lisäksi toimet eivät ole puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Ihmetystä herättää myös se, että tämänhetkisen kokousaikataulun mukaan valtuuston puheenjohtajan erottamisasiaa tullaan käsittelemään kuluvan valtuustokauden viimeisimmässä valtuuston kokouksessa. Näin ollen kuultavalle esitetyt perusteet ja epätasa-arvoinen kohtelu tekevät erottamisen käynnistämisestä erityisen tarkoitushakuisen eikä kuultavalle esitettyjä perusteita voida pitää hallintolain mukaisina.

Kuultava haluaa todeta myös sen, että hän antoi Lapin Kansalle haastattelun Keskustan valtuustoryhmästä eroamisen jälkeen sanomalehden sitä pyytäessä. Kuultava koki, että hänen sananvapauteensa puututtiin tämän jälkeen, sillä häntä alettiin maalittamaan kunnanhallituksen sisäisessä ryhmässä.

Toteamme varmuudeksi kuultavan oikeusturvan toteutumiseksi, että mikäli tilapäinen valiokunta valtuuston kokoukseen asiaa valmistellessaan tuo esille muita perusteita kuin mitä tähän mennessä on esitetty, kuultava avustajineen varaa mahdollisuuden osallistua uuteen kuulemiseen niiden johdosta.

Lopuksi kuultava toteaa, että em. johdosta hänen erottamiselleen ei ole laissa tarkoitettuja perusteita.

Ranualla 17.3.2025

Tatu Hietala
kuultava

Mikko Sarajärvi
avustaja